

Dialectologia de l'Espanyol

Codi: 106373
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504211 Llengua i Literatura Espanyoles	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Matthias Ulrich Raab
Correu electrònic: matthias.raab@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

María Jesús Machuca Ayuso

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica i les obligatòries, haver adquirit les competències bàsiques, ha de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuals errors ortogràfics i d'expressió que pogués cometre comportaran un descens de la puntuació en la qualificació final de 0,25 per cada error. Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen comportarà, automàticament, la qualificació de suspens (0). Així mateix es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant, podrà aplicar les normes específiques que pugui indicar-li el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari. El plagi no és recuperable.

Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és que l'alumnat sàpiga caracteritzar les principals varietats dialectals de l'espanyol considerant l'origen, els condicionaments històrics i socials, i les característiques lingüístiques.

A més, és important que l'alumne adquireixi la metodologia emprada per a la recollida de dades i per l'anàlisi de la variació dialectal.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar els principals fenòmens de variació lingüística de l'espanyol (variació històrica, diatòpica, semàntica i pragmàtica).
- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Assessorar organitzacions i institucions sobre qüestions lingüístiques o literàries.

- Demostrar el coneixement normatiu de la llengua espanyola i el seu domini en totes les seves aplicacions a l'àmbit acadèmic i professional.
- Identificar les característiques lingüístiques dels diferents períodes en l'evolució de la llengua espanyola.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir tècniques i mètodes d'anàlisi lingüístiques relacionades amb la variació.
2. Analitzar les desigualtats degudes al sexe o al gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement historicosocial.
3. Aplicar els coneixements i usos metodològics propis de l'anàlisi del discurs i de la pragmàtica per interpretar textos i intencions comunicatives i argumentar en conseqüència.
4. Aprendre a utilitzar la terminologia lingüística relacionada amb la norma i la variació de manera precisa.
5. Aprendre les habilitats necessàries per fer l'anàlisi discursiva de textos orals i escrits.
6. Comunicar fent un ús no sexista del llenguatge.
7. Conèixer d'una manera teoricopràctica la diversitat lingüística de l'espanyol.
8. Conèixer els fenòmens lingüístics en funció de la variabilitat social, geogràfica i estilística de la llengua espanyola i saber relacionar-los amb la normativa.
9. Conèixer les varietats geolèctals actuals de l'espanyol al món, amb especial atenció a les varietats sociolingüístiques de l'espanyol a Amèrica.
10. Descriure i analitzar la variació pragmàtica tenint en compte la comunicació verbal, paraverbal i no verbal.
11. Fer servir l'anàlisi del discurs per efectuar un posicionament crític davant de diversos usos lingüístics socials (discurs del poder, discurs de gènere i sexisme, etc.).
12. Formar-se en el coneixement de tècniques i mètodes d'anàlisi lingüística dialectal per a aplicar-les en l'aprenentatge i l'ensenyament de la llengua espanyola.
13. Identificar diferents perspectives teoricometodològiques en l'anàlisi del discurs.
14. Manejar les bases de dades i fonts o materials d'Internet per a l'anàlisi de la variació lingüística de l'espanyol.
15. Reconèixer els processos dels canvis lingüístics.
16. Relacionar la norma lingüística amb altres disciplines gramaticals.
17. Resoldre problemes de la llengua espanyola i fer anàlisi i comentaris lingüístics en una perspectiva tant sincrònica com historicocomparativa.
18. Ser capaç de resoldre problemes propis de l'anàlisi del discurs en situacions lingüístiques professionals (comunicació política, campanyes electorals, interacció en l'empresa, ensenyament de llengües, etc.).
19. Ser tolerant amb la diversitat i la riquesa lingüístiques.
20. Situar els canvis lingüístics en el seu context cronològic.
21. Valorar la importància de la norma panhispànica en el context internacional.

Continguts

1. Introducció

1.1. La variació dialectal. Orígens de la dialectologia. Els conceptes bàsics: llengua, dialecte, parla i idiolecte. La geografia lingüística i els atles

1.2. La variació dialectal de l'espanyol: orígens i evolució

2. Varietats geogràfiques de l'espanyol

2.1. Els dialectes històrics.

2.1.1. L'aragonès, el navarrès i el riojà. Qüestions històriques i situació actual. Característiques lingüístiques.

2.1.2. El asturleonés. Qüestions històriques i situació actual. Característiques lingüístiques.

2.2. El castellà. Del castellà primitiu al castellà actual i la diversificació interna.

2.2.1. Les varietats del nord i del centre. Característiques lingüístiques.

2.2.2. Les varietats meridionals.

2.2.2.1. L'andalús. L'andalús oriental i l'andalús occidental. Característiques lingüístiques.

2.2.2.2. Les parles de trànsit: extremeny, murcià, canari.

2.2.3. El castellà a les zones bilingües.

2.3. L'espanyol d'Amèrica. Formació. Zones geogràfiques. Principals trets lingüístics: fonètica, morfologia, sintaxi i lèxic. Els atlas que consideren les varietats de l'español d'Amèrica.

Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

· Activitats dirigides (35%). Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en pràctiques i seminaris dirigits pel professor, en què es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió de tot tipus de textos.

· Activitats supervisades (10%). Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes en els diferents nivells d'anàlisi lingüística.

· Activitats autònomes (50%). Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal com a la realització de treballs amb una anàlisi de les dades. Els resultats d'aquests treballs es presentaran en una exposició oral a classe

· Activitats d'Avaluació (5%). L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant presentacions orals i proves escrites.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professor	42	1,68	1, 4, 7, 8, 9, 12, 14, 19, 21
Treball autònom	65	2,6	1, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21

Avaluació

- Es tindrà en compte l'assistència a classe.
- Realització de 2 exàmens (30% + 30%).
- Realització de 1 treball de curs (40%).
- Les tres proves d'avaluació són obligatòries.
- Si un alumne es presenta a cap o a una de les proves es considerarà no avaluable.
- Si un alumne es presenta només a dos proves d'avaluació es considerarà suspès.
- La recuperació de l'assignatura és obligatòria quan s'hagi obtingut una nota inferior a 5. Els treballs no són recuperables.
- Aquells alumnes que han obtingut en la nota mitjana una qualificació per sota del 3,5 no poden presentar-se a recuperació
- En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.
- En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

PLAGI

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0 i aquestes activitats no seran recuperables.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen 1	30%	1,5	0,06	1, 4, 7, 8, 9, 12, 14, 17, 19, 21
Examen 2	30%	1,5	0,06	1, 4, 7, 8, 9, 12, 14, 16, 17, 19, 21
Treball sobre les variacions dialectals del espanyol i presentació oral a classe	40%	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21

Bibliografia

Aleza Izquierdo, Milagros i José M.ª Enguita (coords.) (2010): *La lengua española en América: normas y usos actuales*, València: Universitat [archivo en pdf en <http://www.uv.es/aleza/esp.am.pdf>].

Alvar, Manuel (1960): *Textos hispánicos dialectales. Antología histórica*, Madrid: CSIC.

- Alvar, Manuel (1996): *Manual de dialectología hispánica. El español de España*, Barcelona: Ariel.
- Alvar, Manuel (1996): *Manual de dialectología hispánica. El español de América*, Barcelona: Ariel.
- Ariza, Manuel (1994): *Comentarios de textos dialectales*, Madrid: Arco Libros.
- Cano Aguilar, Rafael (coord.)(2005): *Historia de la lengua española*, Barcelona: Ariel, 2.ª ed. actualizada.
- García de Diego, Vicente (1978): *Dialectología española*, 3.ª ed. corregida y aumentada, Madrid: Ediciones Cultura Hispánica del Centro Iberoamericano de Cooperación.
- García Mouton, Pilar (1994): *Lenguas y dialectos de España*, Madrid: Arco Libros.
- Garrido, Blanca; Moral, M.ª del Carmen i Matthias Raab (eds.) (2021): *Variación diatópica y morfosintaxis en la historia del español. Verba, Anexo 82*. Santiago de Compostela: Servizo de Publicacións e Intercambio Científico.
- Hualde, José Igancio (2005): *The Sounds of Spanish*, Cambridge: Cambridge U. P.
- Lapesa, Rafael (1981⁹): *Historia de la lengua española*, Madrid, Gredos, capítulos XV, XVI y XVII.
- Lexikon der Romanistischen Linguistik*, (1992), vol. VI, 1, ed. G. Holtus, M. Metzeltin, C. Schmitt, Tübingen: Niemeyer.
- Lleal, Coloma (1990): *La formación de las lenguas romances peninsulares*, Barcelona: Barcanova.
- Miguel, Elena de (dir.) (2006): *Las lenguas españolas: un enfoque filológico*, Madrid: MEC.
- Moreno de Alba, José G. (1988): *El español en América*, México: FCE.
- Moreno Fernández, Francisco (2009): *La lengua española en su geografía*, Madrid: Arco Libros.
- Penny, Ralph (2000): *Variation and change in Spanish*, Cambridge: Cambridge U. P. Traducción: (2004) *Variación y cambio en español*, Madrid: Gredos.
- Poch, Dolors (ed.) (2016): *El español en contacto con las otras lenguas peninsulares*. Madrid / Frankfurt: Iberoamericana Vervuert.
- Real Academia Española (2011): *Nueva Gramática de la Lengua Española. Fonética y Fonología*, Madrid: Espasa-Calpe, [DVD adjunto, *Las voces del español. Tiempo y espacio*].
- Vaquero Ramírez, María (1996): *El español de América (I). Pronunciación*, Madrid: Arco Libros.
- Vaquero Ramírez, María (1996): *El español de América (II). Morfosintaxis y léxico*, Madrid: Arco Libros.
- Zamora Vicente, Alonso (1960): *Dialectología española*, Madrid: Gredos.

Materials en línia

ATLAS LINGÜÍSTICOS EN INTERNET

<http://www.geolectos.com/atlas.htm>

CATÁLOGO DE VOCES HISPÁNICAS

http://cvc.cervantes.es/lengua/voces_hispanicas

DIALECTOTECA DEL ESPAÑOL

<http://www.uiowa.edu/~acadtech/dialects>

DICCIONARIOS DE VARIANTES DEL ESPAÑOL

<http://www3.unileon.es/dp/dfh/jmr/dicci/000.html>

VARILEX

<https://lecture.ecc.u-tokyo.ac.jp/~cueda/varilex/>

VOCES Y LETRAS HISPÁNICAS. LOS SONIDOS DEL ESPAÑOL

http://cvc.cervantes.es/lengua/voces_hispanicas/

COSER. Corpus Oral y Sonoro del Español Rural

<http://www.corpusrural.es/descripcion.php>

ATLAS LINGÜÍSTICO DE LA PENÍNSULA IBÉRICA

<http://www.alpi.csic.es/es>

Programari

Cap